

Til:

ens@ens.dk

med kopi til ant@ens.dk og msc@ens.dk

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 1/7

Høringsvar vedrørende Bygningspuljen

Energistyrelsen har med brev af 27. august 2020 bedt om bemærkninger til udkast til ny bekendtgørelse om tilskud til energibesparelser og energieffektiviseringer i bygninger til helårsbeboelse senest 17. september.

Udkastet til bekendtgørelse - herefter benævnt "udkast" giver TEKNIQ Arbejdsgiverne anledning til følgende bemærkninger.

Vi bemærker, at udkastet er en implementering af Klimaaftalen fra af 22. juni 2020, som markerer et meget tydeligt politisk ønske om at udfase af fossile brændsler så som olie og naturgas. Udkastet har til hensigt at ændre den gældende bekendtgørelse 851 af 10. juni 2020, som implementerede Bygningspuljen, jf. Energiaftalen af 29. juni 2018. TEKNIQ Arbejdsgiverne bakker således op om de hensyn, der varetages med bekendtgørelsen.

Vi bemærker, at vinduer er tilføjet i forhold til den gældende bekendtgørelse, som er udstedt 1. juli 2020. Vinduesudskiftning bidrager til energieffektivisering, men kun i meget ringe grad til CO2 fortrængning. Der er ikke i klimaaftalen tilført midler til energirenovering i bred forstand, men derimod til målrettet CO2 fortrængning via udfasning af fossile brændsler olie og naturgas til varmepumper og fjernvarme. Medmindre puljen er tilført nye midler efter klimaaftalens indgåelse, ser vi ikke noget grundlag for at finansiere vinduesudskiftning via disse puljemidler. Desuden støttes vinduesudskiftning i forvejen via håndværkerfradraget.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at brugen af en procentvis fordeling af tilskudsmidlerne slører, hvor meget der reelt afsættes til de enkelte energiforbedringstiltag. Derfor foreslår TEKNIQ Arbejdsgiverne, at Energistyrelsen fremlægger et årligt budget og regnskab for hvor mange penge, der er anvendt på de forskellige energisparetiltag anført i §4, så det er transparent for alle aktører, hvordan de politisk afsatte midler til energispare- og omstillingsområdet konkret anvendes. TEKNIQ Arbejdsgiverne anbefaler desuden, at der forlods træffes beslutning om hvordan eventuelt ubrugte midler og uudnyttede tilsagn udnyttes, så de bedst muligt understøtter formålene med puljen.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at aftaleteksten fra såvel Klimaaftalen og Energiaftalen giver relativt vide rammer for den konkrete udformning af puljen. Dog fremgår det af Klimaaftalen, at den konkrete udmøntning aftales mellem

partierne på baggrund af oplæg fra regeringen. Derfor er bl.a. bygningspuljens størrelse i 2021 og fremefter ikke fastlagt endnu, hvilket gør det vanskeligt at vurdere om puljen vil være i stand til at indfri de politiske målsætninger.

Salget af luft/vand og væske/vand varmepumper har de senere år ligget på ca. 10.000 stk. årligt. Et løft i salget af varmepumper til 15-16.000 varmepumper allerede i 2021 vurderes at være realistisk, såfremt tilskudssatserne bibeholdes og tilskudspuljens størrelse øges forholdsmeæssigt. Men for at kunne sikre konvertering af op mod 30.000 olie- og gasfyrsovarmede bygninger årligt, er det nødvendigt at prioritere væsentligt flere midler til indsatsen, end der er lagt op til med det FFL21.

Endelig har TEKNIQ Arbejdsgiverne noteret sig, at Energistyrelsen pt. er i gang med at udarbejde materialer til den betydelige informationsindsats, der må forventes i forbindelse med at forbrugerne fremover skal søge om tilskud selv. Vi gør opmærksom på, at vores medlemmer har den daglige kontakt med forbrugerne og derfor kan være naturlige informationskanaler. Vi bidrager meget gerne fortsat til information om ordningen til vores medlemmer.

TEKNIQ Arbejdsgiverne har tidligere afgivet høringsvar i forbindelse med høringsen af den gældende bekendtgørelse. Mange af vores bemærkninger er blevet imødekommet i udkastet, hvilket er meget positivt. Udkastet giver dog alligevel anledning til en række bemærkninger.

Konkrete bemærkninger til udkastet

§4

For få energisparetiltag støttes

Det bemærkes, at listen over energisparetiltag i §4 stadig er kort til trods for, at der er tilføjet enkelte anvendelser i forhold til den gældende bekendtgørelse. TEKNIQ Arbejdsgiverne foreslår følgende energisparetiltag, der bidrager væsentligt mere end de tilføjede tiltag til omstillingen væk fra fossil energi og til energieffektiviteten:

Tilskud til forbedringer af rumvarmeanlæg

TEKNIQ Arbejdsgiverne gør opmærksom på, at det i visse bygninger kan være fordelagtigt at foretage forbedringer af bygningens rumvarmeanlæg i forbindelse med, at opvarmningen konverteres til varmepumpe. Det gælder fx i forbindelse med 1-strengede radiatoranlæg eller ved underdimensionerede radiatorer. Derfor opfordrer TEKNIQ Arbejdsgiverne til, at det er muligt som et tilvalg i forbindelse med energisparetiltag §4 stk. 2 (varmepumpeinstallation-) at søge om:

- §4, stk. 1, nr. 3, udvides med et litra d, der affattes "*Ændring af et-strengt anlæg til to-strengt varmeanlæg.*
- §4, stk. 1, nr. 3, udvides med et litra e, der affattes "*Opsætning af ny radiator.*" (*i bilag 1 kan anføres mulighed for flere radiatorer*)
- §4, stk. 1, nr. 3 udvides med et litra f, der affattes "*udskiftning af cirkulationspumpe eller brugsvandpumpe*"

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 2/7

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Disse tiltag kræver naturligvis, at bilag 1 udvides med de konkrete markedspriser og tilskudsstørrelser. TEKNIQ Arbejdsgiverne vurderer, at ændring af et-strengt radiatoranlæg til to-strengt radiatoranlæg i omkostninger svarer til prisen for at konvertere elvarme til vandbårent rumvarmeanlæg som angivet i bilag 1. Opsætning af nye radiatorer koster 5-6000 kr. pr. radiator.

Øvrige forbedringer i bygningsinstallationer

TEKNIQ Arbejdsgiverne er uforstående over for, at tilskudsordningen ikke i højere grad er rettet mod bygningsinstallationer. Klimarådet har i deres *Grøn omstilling i en genopretningstid* fra maj peget på, at der kunne oprettes en støttepulje til optimering og smart styring af bygningers tekniske installationer og i deres rapport *Kendte veje og nye spor til 70% reduktion* fra marts peget på gratis energitjek af bygningsinstallationer. EU har også i deres energirelaterede initiativer også stadig højere grad fokus på bygningsinstallationer. Ikke desto mindre indeholder udkastet ikke mange tiltag på disse områder. TEKNIQ Arbejdsgiverne foreslår, at der som minimum gives mulighed for tilskud til disse tiltag:

- Intelligent styring af varmepumpen, som gør det muligt fremadrettet at levere fleksibelt energiforbrug til energiselskaber eller aggregatorer.
- Intelligente termostater
- varmestyring og energiledelsessystem i etageboliger
- behovsstyring af ventilationsanlæg

Disse tiltag kræver naturligvis, at bilag 1 udvides med de konkrete markedspriser og tilskudsstørrelser.

Konvertering af gaskedler til hybridløsninger

Udkastet giver ikke mulighed for at støtte konverteringer fra naturgasfyr til hybridvarmepumper, der er en kombination af gasfyr og varmepumpe, som i praksis typisk reducerer gasforbruget med 80-90%. Hybridvarmepumper byder på flere fordele, herunder muligheden for at skifte mellem el og gas, hvis el fx er dyrt eller elnettet er overbelastet, ligesom hybridvarmepumper også kan være billigere end "rene" varmepumper pga. muligheden for at udnytte bygningens eksisterende gaskedel. Hybridvarmepumperne vil endvidere bidrage til de politisk besluttede initiativer giver på nuværende tidspunkt ikke mulighed for en egentlig udfasning af naturgas. Endelig minder vi om den nyligt afsluttede udfasningsstrategi, finansieret af Energifonden "Roadmap: Udfasning af naturgas til rumvarme", som peger på hybridvarmepumper som et vigtigt element i en samfundsøkonomisk optimal varmeforsyning¹.

Konvertering til biomassefyr

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at det med udkastet ikke bliver muligt at opnå støtte til bl.a. konvertering fra fx olieforbrænding til biomassefyr. Vi er opmærksomme på debatten omkring bæredygtige biobrændsler, og at varmepumper er den mest oplagte opvarmningsform i de fleste bygninger. Ikke desto mindre vil der være bygninger, som ikke har mulighed for at blive tilsluttet fjernvarme eller få installeret en varmepumpe. Derfor opfordrer TEKNIQ Arbejdsgiverne til, at disse

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 3/7

¹ https://www.ea-energianalyse.dk/wp-content/uploads/2020/04/1926_Udfasning-af-naturgas-til-rumvarme-hovedrapport_29apr.pdf

bygninger vil få mulighed for at opnå støtte til konvertering til biomassefyr, men at der til ansøgningen om tilskud, skal foreligge en underskrevet vurdering fra en installatør, energimærkningskonsulent eller Bedre Bolig rådgiver om, at bygningen ikke er egnet til opvarmning med fjernvarme eller varmepumpe.

Konvertering af opvarmningsform i sommerhuse

Bekendtgørelsen er målrettet bygninger til helårsbeboelse. TEKNIQ Arbejdsgiverne gør opmærksom på, at mange sommerhuse i dag opvarmes med fx oliefy. En indsats målrettet konvertering af opvarmningsform i sommerhuse bør derfor også prioriteres.

§9, stk. 2

Sammenblanding af tilskud til konvertering til små individuelle varmepumper med tilskud til klimaskærmstiltag

Med udkastet lægges der op til, at mindst 60% af tilskudspuljen er reserveret til energiforbedringsprojekter, der inkluderer energiforbedringstiltag vedrørende bygningens forsyning. Dermed vil projekter, som omfatter såvel konvertering til varmepumpe som forbedringer af bygningens klimaskærm, skulle dækkes af de mindst 60% af puljen, der er reserveret til konverteringer af bygningens forsyning.

Vi er opmærksomme på, at det ikke er en betingelse, at energiforbedringstiltag på bygningens forsyning suppleres med tiltag på bygningens klimaskærm. Det er positivt for efter indførelsen af frekvensregulerede varmepumper gælder den historiske forudsætning ikke længere. I dag findes stort set ingen danske bygninger hvor det er rentabelt eller nødvendigt at forbedre klimaskærmen samtidig eller før installationen af varmepumper. Derimod er det afgørende for varmepumpens drift, at den er installeret og indreguleret korrekt, hvilket fremgår af analyser fra Teknologisk Institut² og Fraunhofer Institut³. Klimaskærmsforbedringer er omkostningstunge, har lange tilbagebetalingstider og giver relativt beskedne CO2 bidrag. Vi er derfor uforstående overfor, at klimaskærmsrenoveringer, der foretages samtidig med installation af varmepumpe skal tælles med i de mindst 60%, der er reserverede til konverteringer i puljen, som det er formuleret i §9, stk. 2. Derfor foreslår TEKNIQ Arbejdsgiverne, at §9, stk. 2, affattes ”Tilsagn kan meddeles inden for det beløb, der udmøntes til ordningen fra den bevillingsmæssige rammeafsat på finansloven, jf. § 1, stk. 4, dog således at mindst 60 pct. af midlerne reserveres til energiforbedringsprojekter, der inkluderer energiforbedringstiltag vedrørende bygningens forsyning, jf. § 4, stk. 1, nr. 2.”

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 4/7

² <https://ipaper.ipapercms.dk/TEK-NIQ/teknigklima/sammenligning-af-varmepumper-og-klimaskaermsrenovering/#/-/embedded/flat/singlepage/1/3>

³ <https://www.ise.fraunhofer.de/de/for-schungsprojekte/wpsmart-im-bestand.html>

§ 13, stk. 1, nr. 1

Konvertering fra luft/luft varmepumper til væske/vand varmepumper

TEKNIQ Arbejdsgiverne vil gerne have bekræftet, at bygninger, der opvarmes med fx luft/luft varmepumper evt. med brændeovn kan konverteres under ordningen, såfremt der for bygningen er registreret elvarmeopvarmning i BBR.

§13, stk. 1, nr. 2

Konvertering til varmepumper i eksisterende eller besluttet udlagte fjernvarmeområder

Det bemærkes, at der ifølge udkastet ikke kan gives tilskud til varmepumper, der ønskes installeret i eksisterende eller besluttet udlagt fjernvarmeområde. I praksis vil ordlyden i udkastet betyde tilslutningspligt til fjernvarme til alle bygninger i udlagte eller besluttet udlagte fjernvarmeområder, på trods af, at tilslutningspligten er ophævet. TEKNIQ Arbejdsgiverne er uforstående overfor denne afgrænsning af tilskudsmulighederne, som meget tydeligt begrænser den enkelte bygningsejers muligheder for at vælge den opvarmningsform, der passer bedst til den pågældende bygning.

TEKNIQ Arbejdsgiverne gør opmærksom på, at mens det i og omkring byerne mange steder kan være meget fornuftigt at udrulle fjernvarme, forholder det sig anderledes i mindre bysamfund og på landet. Her betyder bl.a. relativt store afstande og behov for ofte lange stikledninger, at tilslutning til det lokale fjernvarmenet ikke er attraktivt pga. høje etableringsomkostninger eller en ukonkurrencedygtig fjernvarmepris.

Det er TEKNIQ arbejdsgiverne opfattelse, at der med udkastets tekst gives en uforholdsmæssig fordel til fjernvarmen, som hverken er i overensstemmelse med den konkurrenceudsættelse af energiselskaberne, der pt. pågår, en omkostningseffektiv grøn omstilling eller intentionerne med ophævelsen af tilslutningspligten. Denne fordel vil blive yderligere forstærket, når tilskud til fjernvarmen gennemføres.

Dette er en fordel, som fjernvarmesektoren er meget bevidst om, bl.a. illustreret ved Dansk Fjernvarmes opfordring til deres medlemmer om at finde gamle projektforslag frem og sende dem til de lokale kommunalbestyrelser med henblik på at få planerne godkendt hurtigst muligt og dermed blokere for at borgere i områder kan opnå støtte til konvertering til varmepumpe.⁴ Det er TEKNIQ Arbejdsgivernes vurdering, at der med disse godkendelser vil kunne laves betydelige spærringer for fremme af varmepumper, også i områder, hvor det senere kan vise sig, at det økonomiske fundament for at etablere et fjernvarmenet, ikke er til stede.

I overensstemmelse med intentionerne i § 13, stk. 1, bør det som et absolut minimum være muligt at få tilskud til varmepumpeinstallation i områder, hvor fjernvarmen er baseret på biomasse eller fossile brændsler.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 5/7

⁴ Dansk Fjernvarmes magasin "Fjernvarmen" nr. 5, august 2020, side 26-27.

§13, stk. 1, nr. 3

Ordningen bør omfatte alle effektive væske/vand-varmepumper

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at der i udkastets §13, stk. 3, står at varmepumpen skal have (udeluft eller) jord, som varmekilde. TEKNIQ Arbejdsgiverne foreslår, at dette ændres, så bekendtgørelsen omfatter alle væske/vand-varmepumper, så det er teknologineutralt og ikke afskærer effektive varmepumpe typer, der anvender rørslinger i fx hav/sø eller på taget (fx under solcelleanlæg).

§13, stk. 1, nr. 4

Uddannelse til VE-godkendte installatørvirksomheder

Der er lige nu rigtig mange installatører, der skal på kursus for at kunne blive VE-godkendte, og med fremrykningen af ordningen til 15. oktober 2020 i stedet for den oprindelige planlagte ikrafttrædelsesdato 1. januar 2021, er der et endnu større pres på kurserne.

Selv om en række af landets erhvervsakademier og maskinmesterskoler har gjort, hvad de kunne for at udbyde så mange kurser som muligt, kan vi konstatere, at den store efterspørgsel efter VE-uddannelser, ikke har kunnet opfyldes af uddannelsesstederne i den korte periode, hvor det har været kendt, at der blev krav om VE-godkendelse. Det betyder, at en del installatørvirksomheder, der har forsøgt at sende en medarbejder på VE-kursus, står uden mulighed for at installere varmepumper med tilskud fra bygningspuljen, når puljen åbner.

I henhold til §9, stk. 2, i bekendtgørelsen om VE-godkendelsesordningen (BEK 1047 af 26. august 2013, påhviler det Energistyrelsen at sikre, at der løbende tilbydes VE-uddannelser. Vi opfordrer derfor på det kraftigste Energistyrelsen til hurtigst muligt at gå i dialog med uddannelsesstederne med henblik på at sikre etableringen af det nødvendige kursusudbud.

TEKNIQ Arbejdsgiverne kan i øvrigt oplyse, at vi har oprettet et "fast-track", som skal hjælpe medlemsvirksomhederne igennem de øvrige dele af VE-godkendelsesprocessen som muligt. Dette indbefatter bl.a. tilpasning af KLS med henblik på forhåndsgodkendelse hos virksomhedernes kontrolinstans. Dermed er virksomhedernes administration gjort væsentligt lettere, og typisk vil en medlemsvirksomhed være i stand til at søge om optagelse i VE-godkendelsesordningen hos Energistyrelsen inden for 5 dage efter, at deres medarbejder bestået eksamen på VE-uddannelsen.

§16

Tilskudsstørrelser

TEKNIQ Arbejdsgiverne vil gerne have bekræftet, at tilskuddet er et fast beløb og der ikke i ordningen lægges op til, at tilskudsansøger skal have et tilbud forud for tilskudsansøgningen. I og med ordningen fastlægges, at kunden selv søger tilskuddet, er der ikke nødvendigvis et tilbud før ansøgningen.

Det er ikke gennemsigtigt, hvordan den såkaldte markedsundersøgelse er foretaget. Fx vurderer vi, at markedsprisen for konvertering til vandbårent rumvarmeanlæg angivet i bilag 1, er undervurderet. Vi vil derfor gerne se notat og kilder til de

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 6/7

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

fastsatte markedspriser. Samtidig opfordrer vi til, at markedspriserne for de enkelte tiltag fastsættes efter en offentlig høring.

TEKNIQ Arbejdsgiverne foreslår, at der i bilag 1 præcisere hvad de anførte kvadratmeter henviser til. Vi antager at der med m² nogle steder henvises til bygnings grundareal og andre steder til det udførte isolerede areal.

TEKNIQ Arbejdsgiverne står naturligvis til rådighed for en uddybning af vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Simon O. Rasmussen
Underdirektør

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 17. august 2020

Side 7/7